

**VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS**
avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/15/804

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni peainspektor Kristiina Laanest
Otsuse tegemise aeg ja koht	10.06.2015 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	30.04.2015
Teabevaldaja	Rae Vallavalitsus adress: Aruküla tee 9, Jüri alevik, 75301 Harjumaa e-posti address: info@rae.ee
Vaide esitaja	X X e-posti address: X.X@gmail.com

RESOLUTSIOON:

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lõigete 1 ja 2, § 51 lõike 1 punkti 4 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹ lõike 4 alusel:

1. Teen vaideotsuse rahuldada vaie osaliselt;
2. Teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:
 - 2.1. Võimaldada teabenõudjale juurdepääs tema 22.03.2015 ja 09.04.2015 pöördumistes viidatud objektide osas teabele, kas üks või teine rajatis omab ehitus/kasutusluba või luba lammutamiseks;
 - 2.2. Jüri tee 55 asuva objekti osas võimaldada teabenõudjale projekteerimistingimustega tutvumine, kui see teave on Rae Vallavalitsuse valduses.
3. Määrán ettekirjutuse täitmise tähtajaks 25.06.2015.

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse Inspektsioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Tallinna halduskohtusse üksnes vaideotsuse rahuldamata jäänud osas või juhul, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil. Seejuures saab vaideotsuse tühistamist nõuda üksnes koos teabevaldajalt teabe väljastamise nõudega, mis jäi vaideotsusega rahuldamata.

Teabevaldaja saab ettekirjutuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades kas:

- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspektsiooni peadirektorile või

- halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse Tallinna Halduskohtusse (sel juhul ei saa enam samas asjas vaiet läbi vaadata).

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:

Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspeksiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspeksioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

SUNNIRAHA HOIATUS:

Kui ettekirjutus on jäetud määratud tähtjaks täitmata, määrab Andmekaitse Inspeksioon ettekirjutuse adressaadile avaliku teabe seaduse § 51 lõike 3 alusel:

sunniraha 1200 eurot.

Sunniraha võib määrata korduvalt – kuni ettekirjutus on täidetud. Kui adressaat ei tasu sunniraha, edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Sel juhul lisanduvad sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud täitekulud.

FAKTILISED ASJAOLUD:

Andmekaitse Inspeksioonis on 30.04.2015 registreeritud X Xi vaie Rae Vallavalitsuse tegevuse peale teabenõudele vastamisel.

Vaide kohaselt on X X pöördunud Rae Vallavalitsuse poole 22.03.2015, 09.04.2015 ja 19.04.2015.

22.03.2015 pöördumises soovis vaide esitaja saada vastuseid järgmistele küsimustele:

1. Jüri tee 55 (katastritunnus 65301:003:1480) osas:

- Kas parkla omab ehitusluba?
- Kas sild omab ehitusluba? Silda kasutavad suured rekkad, et tuua/viia kaupa ehk sillad ei ole mõeldud omatarbeks.
- Kas teine sild, mis asub maja taga üle kraavi omab ehitusluba?
- Kas elamu, keldri ja mesila katus vastab projektile?
- Kas tööstushoone omab ehitusluba? Kas oli väljastatud projekteerimistingimused (vaide esitaja soovis nendega tutvuda)? Kuidas on võimalik, et 100% elamumaal asub suur tootmishoone?
- Kas eelpool mainitud objektide ehitamisel on kasutatud seaduses ettenähtud ehitajat, projekteerijat ja omanikujärelevalvet (kui seadus seda nõudis)?

2. Jüri tee 53A/65301:003:0025 osas:

- Kas sild omab ehitusluba? Silda kasutavad samuti suured rekkad (24t), et tuua/viia kaupa Jüri tee 55 asuvast tootmishoonest ehk sild ei ole mõeldud ainult omatarbeks.

3. Jüri tee 53A osas:

- Kas "kaksikelamu" ehitamisel oli vajalik omada omanikujärelevalvet? Kui jah, siis kes oli ehitaja ja omanikujärelevalvet?
- Kas abihoone (ehr-kood 120243233) ehitamisel on järgitud seadust? Kes oli omanikujärelevalvet ja ehitaja?
- Kas abihoone (ehr-kood 120243224) ehitamisel on järgitud seadust? Kes oli omanikujärelevalvet ja ehitaja? Mis on sellest hoonest saanud? Kas lammutamiseks on taotletud luba? Kes lammutas ja kuhu viidi/mis sai ehitusjäätmetest?

4. Veldi tee 4 (katastritunnus 65301:011:0168) osas:

- Tallinna poolt sõites võib märgata, et hoone on taas kasutusel (autotöökoda likvideeriti) ja hoone fassaadile on ilmunud mingi toru mida seal varem ei ole olnud. Millega on tegemist ja kas selle "toru" paigaldamine on kooskõlastatud? Mida antud

"toru" kaudu õhku juhatakse? Kas tegemist on keskkonda saastava ainega?

09.04.2015 pöördumises on vaide esitaja soovinud teada, kas pöördumisele lisatud fotol noolega märgitud hooned omavad ehitusluba või kasutusluba.

19.04.2015 pöördumises on vaide esitaja esitanud küsimuse, miks ei vasta vallavalitsus teabenõudele ega pea kinni teabenõudele vastamise tähtaegadest.

23.04.2015 on vallavalitsus saatnud X Xile vastuse selgitustaotlusele ja teabenõudele.

15.05.2015 on inspeksioonis registreeritud vaide esitaja täiendav pöördumine, milles ta soovib saada inspeksiooni seisukohta tema poolt 30.04.2015 Rae Vallavalitsusele esitatud pöördumise osas. Vallavalitsusele tehtud pöördumine hõlmab küsimusi eelnevalt osundatud 09.04.2015 kirja osas, kus isik on soovinud teada, kas pöördumisele lisatud fotol noolega märgitud hooned omavad ehitusluba või kasutusluba.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide esitaja soovib Andmekaitse Inspeksiooni vastuseid/hinnanguid järgmistele küsimustele:

- *Kas tema 09.04.15 esitatud teabenõue oli teabenõue või oli tegemist selgitustaotlusega nagu seda väidab vallavanem? Kui tegemist oli siiski selgitustaotlusega, kas siis oleks pidanud ametnik vaide esitajat sellest teavitama, et ka vastamiseks on pikem aeg?*
- *Kas inspeksiooni arvates on vallavanema vastus vaide esitaja 23.03.2015 saadetud selgitustaotlustele korrektne ja kas tal on õigus jätta selgitustaotlustele lihtsalt vastamata? Kahjuks ei ole isegi viidatud üheleegi seadusele ega Riigikohtu otsusele, millele tuginedes selline vastus on koostatud.*

Vaide esitaja on seisukohal, et tema õigusi on rikutud. Endiselt soovib vaide esitaja saada kõikidele oma küsimustele vastuseid ning palub kohustada Rae vallavanemat koostama sisulist vastust esimesel võimalusel.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Rae Vallavalitsus käsitles X Xi pöördumisi tervikuna selgitustaotlustena ja seetõttu ei järgitud nendele vastamisel teabenõudele vastamiseks ettenähtud viie tööpäevalist tähtaega.

Isiku soovitud kogu teavet Rae Vallavalitsusel ei ole ja olemas on selline dokumenteeritud teave, mis peab lähtudes ehitusseadusest kohalikul omavalitsusel eraomandil teostatava ehitustegevuse kohta lisaks väljastatud ehituslubadele jms teada olema. Nii puudub vallal teave näitena küsimuste kohta, kas ehitusõigust omav isik on oma eraomandil hoone ehitamisel kasutatud ehitajat, kas ehitamisprotsessi käigus on järgitud seadust jms. Valla valduses oleva teabe osas ei kehti juurdepääsupiiranguid.

Rae valla valduses on olemas teave kõnealuse isiku esitatud küsimusele, kas tema poolt esitatud fotol noolega märgitud hoonetel on ehitus- ja kasutusluba. Rae vald menetleb ehituslubade ja samuti kasutuslubade taotlusi ning Vallavalitsus kollegiaalse organina otsustab nende andmise või andmisest keeldumise. Seega on võimalik vallal isiku esitatud pildil näidatud kinnistute katastritunnused tuvastada kinnistusregistrist, otsida arhiivist asjaomased menetlustoimikud (olgu siinkohal selgitusena märgitud, et ühes aastas menetletakse kõnealuste lubade taotlusi Rae vallas üle tuhande) ja tuvastada nendes olevatest dokumentidest, kas vastavad load huvi pakkuvate hoonete osas eksisteerivad.

Samuti on Rae valla valduses teave isiku poolt osundatud parklale, sildadele ja tööstushoonele väljastatud ehituslubade ja projekteerimistingimuste kohta. Andmete kogumisel ja analüüsimisel on võimalik vallal ka anda vastus isiku küsimusele, kuidas saab asuda väidetavalt elamumaal tootmishoone. Rae vald saab anda ka selgitused ehitusseaduses sätestatu osas ja nimetada juhud, millal on vajalik hoone ehitamisel tagada omanikujärelevalve.

Rae valla valduses ei ole teavet selle kohta, kas elamu, keldri ja mesila katused vastavad projektile, kuivõrd sellise teabe saamiseks tuleks teha teabenõudja poolt viidatud eraomandis olevatele ehitistele ekspertiis (kasutusloa andmisel kontrollib kohalik omavalitsus ehitise

vastavust kasutusotstarbele ja seda, et ehitis oleks ohutu ning sihtotstarbeliselt kasutatav).

Teave puudub ka küsimustele, millist konkreetset ehitajat (sh võimalikke all-töövõtjaid) on omanik kasutanud hoonete ehitamisel ja kas nad on alati järginud ehitamisel seadust. Teave puudub ka selle kohta, kuhu on omanik viinud ehitusjätmed, samuti mis toruga on tegemist, mis asub Veldi tee 4 asuva hoone küljes, mida antud toru kaudu juhitakse ja kas tegemist on keskkonda saastava ainega jms.

Rae valla maa- ja keskkonnaamet on vallasekretärile antud selgituste kohaselt võimaldanud teabenõudjale valla valduses olevale teabele juurdepääsu. Isikule on olnud tagatud juurdepääs teabele Rae Vallavalitsuses kohapeal, kus ta soovitud dokumentidega tutvumas käis ja mida X Kipper ka ise oma 22.03.2015 selgitustaotluses kinnitanud on.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Andmekaitse Inspeksioon teostab teabevaldajate üle järelevalvet nende poolt teabenõuete täitmisel ja teabe avalikustamisel.¹

Avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites.² Kohaliku omavalitsuse asutus on teabevaldaja.³

Teabenõue on teabenõudja poolt teabevaldajale esitatud taotlus teabe saamiseks.⁴

Avaliku teabe seadust ei kohaldata märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduses sätestatud korras märgukirjadele ja selgitustaotlustele vastamisele, kui vastamine eeldab jäädvustatud teabe analüüsimist, sünteesimist või täiendava teabe kogumist ja dokumenteerimist.⁵

Teabenõue puudutab asutuses olemas oleva dokumendi või muu teabe (nii paberil kui digitaalkujul) väljastamist. Teabenõudega võib välja küsida näiteks terve dokumendi sisu või ka üksnes selle väljavõtteid, samuti väljavõtteid mõnest andmekogust. Teabenõudena tuleb ka käsitleda isikute pöördumist, milles soovitakse saada teavet mingi dokumendi olemasolu või selle puudumise kohta, millele on võimalik vastata „jah“ või „ei“ vormis.⁶

Küsites kas üks või teine rajatis omab ehitusluba, küsitakse sisuliselt, kas ehitusluba kui haldusakt,⁷ st avalik teave on olemas. Samuti tuleb lugeda teabenõudeks X Xi 22.03.2015 pöördumises esitatud soov tutvuda tööstushoone projekteerimistingimustega.

Projekteerimistingimused on kohaliku omavalitsuse kinnitatud konkreetsele ehitisele kohaldatavad arhitektuursed ja ehituslikud tingimused. Projekteerimistingimuste väljastamisel võtab kohalik omavalitsus aluseks planeeringutes või muul viisil maakasutust korraldavates dokumentides sisalduvaid ehituslikke tingimusi. Projekteerimistingimused koostatakse ja väljastatakse huvitatud isiku taotluse alusel hiljemalt 30 päeva jooksul sellekohase taotluse esitamise päevast arvates.⁸ Kohalik omavalitsus määrab valla või linna ehitusmääruses projekteerimistingimuste avalikustamise korra.⁹ Planeerimis- ja ehitusalane tegevus on avalik. Vallavalitsus tagab oma struktuuriüksuste kaudu huvitatud isikutele juurdepääsu planeeringutele, projekteerimistingimustele ja ehitusprojektidele ning kõigile planeeringuga seotud materjalidele, mis on Rae valla käsutuses, kui juurdepääs ei ole seadusest tulenevalt piiratud.¹⁰

23.04.2015 vastusest nähtub, et Rae Vallavalitsus on lugenud ekslikult X Xi pöördumised

1 Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1.

2 AvTS § 3 lg 1.

3 AvTS § 5 lg 1 p 1.

4 AvTS § 6.

5 AvTS § 2 lg 2 p 3.

6 Avaliku teabe seaduse üldjuhend lk 8.

7 Riigikohtu halduskolleegiumi 14.05.2002 otsus nr 3-3-1-25-02.

8 Ehitusseadus (EhS) § 19 lg 3.

9 EhS § 19 lg 4 p 2.

10 Rae valla ehitusmäärus § 3 lg 1.

tervikuna selgitustaotluseks. 22.03.2015 ja 09.04.2015 pöördumiste puhul on tegemist teabenõudega osas, milles soovitakse saada teavet ehitus- ja kasutuslubade, samuti lammutamiseks antud lubade olemasolu kohta ning tutvuda ehitise projekteerimistingimustega. Teabenõudena ei ole siiski käsitletavat küsimused, kas ehitise vastab projektile, miks elamumaal asub tootmishoone, kas ehitamisel või lammutamisel kasutati ehitajat, projekteerijat ja omanikujärelevalvet koos nende andmetega, kas omanikujärelevalve kasutamine oli vajalik ning kas ehitamisel on järgitud seadust. Ühtlasi ei kvalifitseeru teabenõudeks Veldi tee 4 asuva objekti kohta esitatud küsimused.

Lisaks ei ole teabenõudena käsitletav isiku 30.04.2015 pöördumine, kus soovitakse saada selgitusi, millisel kuupäeval teabenõue on registris registreeritud, kas pöördumist käsitleti märgukirja, selgitustaotlusena või teabenõudena ning kes vastava otsustuse tegi ja milline kuupäev määrati pöördumisele vastamiseks ning kellele anti kohustus vastus koostada. Kõnealust pöördumist ei muuda teabenõudeks ka see, et isik on viidanud võimalusele väljastada teave (ilmselt dokumendihaldussüsteemist) ekraanitõmmisena, kui see on võimalik. Dokumendihaldussüsteem ja sellega seotud avalik dokumendiregister on tehnilised lahendused, mida asutused kasutavad dokumentide menetlemiseks. Tõepoolest peaks dokumendihaldussüsteem sisaldama 30.04.2015 pöördumises nõutud informatsiooni, kuid sisuliselt küsitakse käesoleval juhul asutuselt selgitusi, mitte avalikku teavet sisaldava teabekandja väljastamist.

Teabevaldaja on kohustatud igakülgsest abistama teabenõudjat teabenõude esitamisel ning teabenõudjale vajaliku teabe, selle asukoha ja teabenõudjale sobivamate võimalike juurdepääsuviiside väljaselgitamisel.¹¹ Teabele juurdepääs tuleb tagada igaühele võimalikult kiirel ja hõlpsal teabenõudja poolt soovitud viisil.¹² Reeglina täidetakse teabenõue asjaomase teabe väljastamise teel.¹³ Samas loetakse teabenõue täidetuks ka teabenõudja juhatamisel avalikustatud teabe juurde.¹⁴

Vallavalitsus on vaide esitajale saadetud vastuskirjas osundanud muuhulgas riiklikule ehitisregistrile, kust on küll leitav ehitistega seotud informatsioon, sh ehitus- ja kasutuslubadega seonduv teave, kuid „Riikliku ehitisregistri” asutamise ja pidamise põhimäärusest ei nähtu projekteerimistingimuste registrisse kandmise kohustust. Samuti tuleks enne avalikustatud teabe juurde juhatamist kontrollida, kas ka konkreetsel juhul on teave registri avalike andmete kaudu tõepoolest kättesaadav.

Iseenesest on tõsi, et teave ehitus- ja kasutuslubade kohta on igaühele tehtud kättesaadavaks riikliku ehitisregistri kaudu võrgulehel <http://www.ehr.ee>. Samas, kontrollides teabenõudja poolt osundatud objektide kohta käivaid kandeid, ei andnud ehitisregistris tehtud päringud tulemusi.

Järelevalvemenetluse raames on selgunud, et vallavalitsuse hinnangul on teabenõue täidetud, kuna teabenõudjale on võimaldatud tutvuda vallavalitsuse valduses oleva dokumentatsiooniga vallavalitsuses kohapeal 16.03.2015. Kuigi teabevaldajal on õigus keelduda teabenõude täitmisest, kui samale teabenõudjale on taotletav teave juba antud ja teabenõudja ei põhjenda vajadust saada teavet teist korda¹⁵, ei ole sellele alusele vallavalitsus teabenõudjale saadetud vastuskirjas tuginenud. Samas nähtub vaide esitaja 22.03.2015 pöördumisest, et peale vastuvõttu vallavalitsuses on tal tekkinud täiendavad küsimused ning nõudnud ühes sellega avalikku teavet. Menetluse raames ei ole leidnud tõendamist, et teabenõudjale oleks vaidluse esemeks olevale teabele juurdepääs võimaldatud.

Rae Vallavalitsuse 27.05.2015 vastusest Andmekaitse Inspeksiooni täiendavale järelepärimisele nähtub, et Rae Vallavalitsusel on olemas teave, kas teabevaldaja poolt osundatud hoonetel on ehitus- ja kasutusluba. Selleks peab vald tuvastama fotol näidatud kinnistute katastritunnused kinnistusregistrist, otsima arhiivist üles asjaomased menetlustoimikud ja kontrollima nendes olevatest dokumentidest, kas vastavad load huvi pakkuvate hoonete osas eksisteerivad.

11 AvTS § 15 lg 2.

12 AvTS § 4 lg 2, § 17 lg 1.

13 AvTS § 17.

14 AvTS § 22.

15 AvTS § 23 lg 2 p 1.

Teabevaldaja võib teabenõude täitmisest keelduda, kui teabenõude täitmiseks tuleb teavet täiendavalt süstematiseerida ja analüüsida ning selle alusel on vaja uus teave dokumenteerida. Selline teabenõue loetakse selgitustaotluseks ja sellele vastatakse märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seadusega ettenähtud korras.¹⁶ Samuti on teabevaldajal õigus keelduda teabenõude täitmisest, kui teabenõude täitmine nõuab taotletava teabe suure mahu tõttu teabevaldaja töökorralduse muutmist, takistab talle pandud avalike ülesannete täitmist või nõuab põhjendamatult suuri kulutusi.¹⁷

Käesoleval juhul ei nähtu, et vallavalitsus oleks teabenõude täitmisest eeltoodud alustel keeldunud. Samuti juhime tähelepanu, et 22.03.2015 pöördumises on asjaomaste kinnistute katastritunnused teabenõudja ise välja toonud. Ühtlasi, kuivõrd teavet nõutakse vaid loetud kinnistute kohta on kaheldav, et teabenõude täitmine toob kaasa vajaduse muuta töökorraldust, takistab avalike ülesannete täitmist või nõuab põhjendamatult suuri kulutusi. Küsitud teabe leidmiseks tuleb ilmselt menetlustoimikuid küll täiendavalt uurida ja neist nõutud teabekandjad üles otsida, kuid see ei eelda eraldi analüüsi ning uut teabe dokumenteerimist. Vastavast teabekandjast saab teha koopia ning selle väljastada teabenõudjale või võimaldada teabega tutvumine vallavalitsuses kohapeal.

Täiendavalt juhime tähelepanu, et teabenõudele tuleb vastata viie tööpäeva jooksul.¹⁸ Kui teabevaldajal on vaja teabenõuet täpsustada või kui teabe väljaselgitamine on aeganõudev, võib teabenõude täitmise tähtaega pikendada kuni 15 tööpäevani. Tähtaja pikendamisest koos põhjendustega tuleb teatada teabenõudjale viie tööpäeva jooksul.¹⁹ Seadusandja võib kehtestada erandid teabenõudele vastamise tähtaegade osas. Kui on ilmne, et isik käsitleb oma märgukirja või selgitustaotlust ekslikult teabenõudena ja ootab sellele vastust 5 tööpäeva jooksul, on heaks tavaks talle 5 tööpäeva jooksul teada anda, et tema kirja käsitletakse märgukirjana või selgitustaotlusena või et teabenõudele vastamiseks on kehtestatud teistsugune tähtaeg.

Inspektsioon soovib edaspidi olla isikute pöördumiste menetlemisel pöördumistele vastamisele kehtivaid erinevaid tähtaegasid arvesse võttes tähelepanelikum.

Kokkuvõtteks tuleb eelpooltoodust lähtuvalt asuda seisukohale, et teabenõude menetlemine ei ole toimunud kooskõlas avaliku teabe seadusega. Inspektsioon kohustab Rae Vallavalitsust X Xi pöördumised uuesti üle vaatama ning võimaldama teabenõudjale juurdepääs juurdepääsupiiranguta avalikule teabele.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristiina Laanest
peainspektor
peadirektori volitusel

16 AvTS § 23 lg 2 p 5.

17 AvTS § 23 lg 2 p 3.

18 AvTS § 18 lg 1.

19 AvTS § 19.

Kristiina.Laanest@aki.ee; 627 4136